

רשומות

הצעות חוק

14 ביוני 1965

657

י"ד בסיון תשכ"ה

עמוד	
246	חוק העברת חיובים, תשכ"ה—1965
248	חוק לתיקון דיני פשיטת רגל ופירוק חברות, תשכ"ה—1965
249	חוק לתיקון פקודת הנמלים (תיקון מס' 7), תשכ"ה—1965
250	חוק גודי ערים (תיקון), תשכ"ה—1965
252	חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 2) תשכ"ה—1965

חוק העברת חיובים, תשכ"ה-1965

<p>1. (א) זכותו של נושה, לרבות זכות מותנית או עתידה לבוא, ניתנת להעברה ללא הסכמת החייב, זולת אם נשללה או הוגבלה ההעברה לפי דיין, או לפי מהות הזכות או לפי הסכם בין החייב והנושה.</p> <p>(ב) חבותו של חייב ניתנת להעברה בהסכמת הנושה, זולת אם נשללה או הוגבלה ההעברה לפי דיין.</p> <p>(ג) העברה יכול שתהיה לגבי החיוב כולו או לגבי מקצתו, ויכול שתהיה מותנית או על דרך שעבוד.</p>	<p>העברת חיוב</p>
<p>2. זכות מועברת על ידי הסכם העברה בין הנושה ובין הנעבר.</p>	<p>אופן העברת זכות</p>
<p>3. (א) העברת זכות אין בה כדי לשנות את הזכות או תנאיה; ולחייב יעמדו כלפי הנעבר כל הטענות שעמדו לו כלפי המעביר בעת שנודע לו על ההעברה.</p> <p>(ב) הועברה מקצתה של הזכות, רשאי החייב לנכות את ההוצאות שנגרמו לו כתוצאה מפיצול החיוב.</p>	<p>טענות החייב</p>
<p>4. הועברה זכות ולא הודיע על כך המעביר לחייב ולא הוצג לפני החייב כתב העברה מאת המעביר, מופטר החייב על ידי פרעונה למעביר, זולת אם פעל שלא בתום-לב.</p>	<p>פרעון למעביר</p>
<p>5. הודיע הנושה לחייב על העברת הזכות לאדם אחר או הציג אדם לפני החייב כתב העברה מאת הנושה, מופטר החייב על ידי פרעונה לאותו אדם, אף אם לא עברה אליו הזכות, זולת אם פעל החייב שלא בתום-לב.</p>	<p>פרעון למי שהוצג כנעבר</p>
<p>6. העביר נושה זכות לאחד וחזר והעבירה לאחר, הזכות היא של הראשון; אולם נעבר בתמורה שנפרע בתום-לב אין מוציאים מידו.</p>	<p>העברות סותרות</p>
<p>7. העברת זכות כוללת את הזכויות הגילוחות לזכות המועברת, כמידה שהן ניתנות להעברה.</p>	<p>זכויות גילוח</p>
<p>8. חבות מועברת על ידי הסכם העברה בין החייב ובין הנעבר.</p>	<p>אופן העברת חבות</p>
<p>9. העברת חבות אין בה כדי לשנות את החבות או תנאיה; ולנעבר עומדות כלפי הנושה כל הטענות שעמדו לחייב בעת ההעברה.</p>	<p>טענות נעבר החבות</p>
<p>10. העברת חבות מפקיעה ערבות או שעבוד שניתנו להכסחת החבות, זולת אם הערב או בעל הנכס המשועבד הסכים להעברה.</p>	<p>ערבויות משכונות וכו'</p>
<p>11. הוראות החוק יחולו, בשינויים המחוייבים, על העברת כל נכס ראוי שאיגו חיוב.</p>	<p>העברת נכס ראוי</p>

12. הוראות חוק זה אינן חלות על העברת חיובים לפי מסמכים סחיריים ואין הן גורעות סוגי חיוב מיוחדים מכל דין אחר החל על העברת חיובים מסוג מיוחד.

13. בטלים –

(1) הספר הרביעי של המג'לה;

(2) פקודת החוב (העברה).¹

ביטולים

דברי הסבר

העברת חבות מחייב לחייב נדונה כיום בספר הרביעי של המג'לה "על ההמחאה". העברת זכות מנושה לנושה נדונה בחיקוק מנדטורי, הוא פקודת החוב (העברה), המבוססת על הוראות סעיף 136 לחוק הרכוש האנגלי משנת 1925, אלא שהחוק האנגלי מאפשר העברה של כל נכס ראוי, ואילו בפקודה צומצם תחומה ל"העברת חוב או תביעה לתשלום סכום כסף קצוב שנתעוררו במהלך פעולה מסחרית או עסק או המגיעים לחברה או לאגודה שיתופית". אף הוראות החוק האנגלי האמור אינן ממצות את הנושא, ולצדן קיימת מערכת של דיני יושר המשלימים אותן ומרחיבים את דרכי ההעברה וצורותיה. לאחרונה הטיל בית-המשפט העליון ספקות אם ניתן להשלים את הפקודה המקומית על ידי קליטת דיני היושר בסוגיה זו (ר' ע"א 472/63 פד"י יח, ח"ב, 158; ע"א 371/60 פד"י טו, 678).

בסדרת החוקים הבאים להחליף את המג'לה ולחדש את המשפט האזרחי בארץ נראה צורך להנהיג שיטה רחבה יותר של העברת זכויות מנושה לנושה, גם לקצר ולפשט את ההוראות בדבר העברת זכויות מחייב לחייב.

החוק המוצע קובע שכל זכות ניתנת להעברה על-ידי הנושה ללא הסכמת החייב, במידה שההעברה לא בשללה או הוגבלה על פי דין, או לפי מהות הזכות או לפי הסכם בין החייב וכין הנושה (סעיף 1). החוק אינו מבחין בין זכות קיימת ובין זכות מותנית או עתידה לבוא (ראה ע"א 447/59 פד"י יד, 629) והוא מאפשר העברה בין בקנין ובין שעבוד, העברה מותנית ואף העברה של חלק מזכות (סעיף 1 ג). בקודה אחרונה זו היא חידוש לגבי החוק הקיים: ראה ע"א 472/63 הג"ל.

החוק מקל על ההעברה מהמעביר לנעבר בינם לבין עצמם בקבעו שההעברה נעשית בהסכם בין הצדדים שאיגו טעון צורה מיוחדת (סעיף 2). עם זאת דואג החוק להגנת החייב בשלוש דרכים. הראשונה היא שההעברה אינה משנה את הזכות או תנאיה, ולכן יוכל החייב לטעון כלפי הנעבר גם טענות שנוצרו לאחר ההעברה אך יסודן לפני כן, כגון טענת מום שנתגלה בממכר אחרי שהמוכר העביר את זכותו למחיר, וכן יעמדו לחייב כלפי הנעבר טענות, כגון טענת קיווה, שעמדו לו כלפי המעביר בעת שנודע לו על ההעברה (סעיף 3 א). הדרכים האחרות להגנת החייב הן להפטירו מחבותו על ידי סילוק החיוב למעביר או על ידי סילוק החיוב לאדם שהוצג כנעבר, ובלבד שהוא פעל בתום לב (סעיפים 4, 5). מוצע, שאם העביר הנושה אותה זכות למספר נעברים, יהיה הנעבר המאוחר מוגן אם נתן תמורה ונפרע על-ידי החייב בתום-לב, בלי שידע על העברה קודמת (סעיף 6).

באין הסכם אחר בין המעביר והנעבר כוללת ההעברה של זכות גם את הזכויות הנלוות לה – כגון ערבויות, משכונות, זכויות עכבון וזכויות-יתר בהוצאה לפועל ופשיטת רגל – במידה שזכויות אלו ניתנות להעברה (סעיף 7).

את דיני העברת חבות מחייב לחייב מסדיר החוק במקביל להעברת זכות מנושה לנושה, אולם להעברת חבות דרושה נוסף על כך גם הסכמתו של הנושה, ובניגוד להעברת זכות, פוקעים, עם העברת החבות, הערבויות ושעבודים, כגון משכונות של צד שלישי.

¹ חוקי איי, כרך א' פרק מ"ו, עמ' 582.

שניתנו להבטחת החיוב. זולת אם הסכים הערב או בעל הנכס המשועבד להעברה (סעיפים 8 עד 10).

הוראות החוק חלות לא רק על העברת "חיוב" משתי בחינותיו, היינו זכותו של הנושה וחבותו של החייב, אובליגציה בלע"ז, אלא גם על כל נכס ראוי אחר הנכלל במושג האנגלי chose in action (סעיף 11) (ראה ע"א 89/51 פד"י, ו, 4; ע"א 461-463/61 פד"י טו, 2226). החוק מצטמצם לעצם ההעברה ותוצאותיה מבחינה קנינית ואינה דנה בחיובי הצדדים לעסקה נשוא ההעברה. חיובים אלה תלויים בטיב עסקת-היסוד של ההעברה, כגון מכר, מתנה, שעבוד וכיו"ב, ויהיו נדונים בחוקים המיוחדים לשם כך.

הוראות החוק אינן חלות על העברת חיובים לפי מסמכים סחירים, כגון שטרי חליפין, ושטרי-חוב, ואין הן גורעות מהוראות אחרות בדבר העברת זכויות שדין מיוחד חל עליהן, כגון העברת מגיות בחברה, העברת זכות יוצרים או העברת משכנתה במקרקעין (סעיף 12).

חוק לתיקון דיני פשיטת רגל ופירוק חברות, תשכ"ה-1965

1. בפקודת פשיטת הרגל, 1936, אחרי סעיף 42 יבוא:

42א. (א) העביר אדם לאחר זכויות קיימות או עתידות לבוא והוכרו לאחר מכן פושט רגל, לא תהיה להעברה תוקף כלפי הנאמן, לענין הזכויות שלא נפרעו לפני תחילת פשיטת הרגל, אלא אם נרשמה ההעברה בדרך שנקבעה בתקנות.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) לא יחול על העברת זכויות כלפי חייבים שפורטו בהעברה ושזמן פרעונן חל בשעת ההעברה, או זכויות קיימות או עתידות לבוא לפי חו"מ שפורטו בהעברה, או העברת זכויות הכלולה בהעברת עסק בתום-לב ובתמורה.

2. בפקודת החברות, אחרי סעיף 220 יבוא:

220א. מקום שאין תוקף להעברה כללית של זכויות במקרה של פשיטת רגל, אין תוקף להעברה במקרה של פירוק חברה, ולענין זה רואים את תחילת הפירוק כתחילת פשיטת הרגל.

תיקון פקודת פשיטת הרגל, 1936

"ביטול העברה כללית בלתי רשומה של זכויות

תיקון פקודת החברות

"ביטול העברה כללית בלתי רשומה של זכויות

דברי הסבר

בהצעת חוק העברת חיובים, תשכ"ה-1965, הוצע להנהיג שיטה של העברת זכויות מנושה לנושה שהיא רחבה יותר מן הקיימת לפי החוק כיום. עם פתיחת אפשרויות קלות יותר להעברת זכויות, ובמיוחד לגבי זכויות עתידות לבוא, מתעורר הצורך להגן על נושים בפשיטת רגל מפני העברות סמויות. פקודת פשיטת הרגל, 1936, שהיא העתקה כמעט מילולית של חוק פשיטת הרגל האנגלי משנת 1914, השמיטה מתוך הוראות החוק האנגלי סעיף 43 הדן בהעברות כלליות בלתי רשומות. חוק זה בא לתקן את הפקודה ולהוסיף בה סעיף 42א בנוסח הדומה לשל החוק האנגלי האמור.

סעיף 2 של החוק מחיל את ההוראה המוצעת על חברות בפירוק וממילא גם על אגודות שיתופיות במידה שכונס הנכסים הרשמי הוא מפרק זמני של אגודה. בהסדר החדש שהממ"ש שלה עומדת להציע לעניני אגודות שיתופיות, ייקבע בשטח הנדון דין שווה לחברות ולאגודות שיתופיות.

1 ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 566, עמ' 21.

2 תוקי א"י, כרך א' פרק כ"ב, עמ' 155; ע"ר 1939, תוס' 1 מס' 902, עמ' 37.

3 ה"ח 657, תשכ"ה, עמ' 246.

חוק לתיקון פקודת הנמלים (תיקון מס' 7), תשכ"ה-1965

תיקון סעיף 13א

1. בסעיף 13א לפקודת הנמלים (להלן - הפקודה)¹, אחרי סעיף קטן (א2) יבוא:

"(ב2) הממונה על הנמלים יפרסם בשני עתונים יומיים עבריים בישראל הודעה על כוונתו למכור אניה מכות סעיף זה, 14 יום לפחות לפני מועד המכירה; אולם באניה שלדיעת הממונה היא רשומה במדינת-חוץ - תפורסם ההודעה בעתון יומי אחד באותה מדינה ובעתון יומי עברי אחד בישראל.

(ג2) כדי להסיר ספק נאמר בזה שאניה הנמכרת על ידי הממונה על הנמלים מכות סעיף זה תעמוד לקנין הקונה כשהיא נקיה מכל משכנתה, שעבוד ועיקול שהיו רובצים עליה ערב המכירה, ולאחר שכל ההוצאות שהוציא הממונה, בשימוש בסמכויותיו לפי סעיף זה לגבי אותה אניה, ינוכו מדמי המכר, יחולו המשכנתה, השעבוד או העיקול על עודף דמי המכר."

תיקון סעיף 17

2. בסעיף 17 (1) לפקודה -

(1) בפסקה (טו), אחרי "הממונה על הנמלים" יבוא "או כל רשות אחרת שנקבעה בפקודה זו או בתקנות לפיה";

(2) בפסקה (טז), אחרי "הממונה על הנמלים" יבוא "או כל רשות אחרת שנקבעה בפקודה זו או בתקנות לפיה".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 13א לפקודת הנמלים מסמיך את הממונה על הנמלים למכור, כתנאים מסויימים, אניה שטבעה, עלתה על שרטון או נעזבה במימי ישראל. בהעדר הוראה מפורשת בענין, התעורר ספק אם במכירה כאמור עוברים המשכנתאות והשעבודים, שרכצו על האניה לפני מכירתה, מהאניה לדמי המכר. בדומה להסדר שנקבע במפורש בחוק לענין מכירת אניה לפי צו בית משפט או בהליכי הוצאה לפועל. הסעיף המוצע משווה דין מכירת כלי שיט לפי סעיף 13א לדין מכירת כלי שיט על פי צו בית משפט או בהליכי הוצאה לפועל. כיון שמכירת אניה לפי סעיף 13א לפקודה משפיעה על זכויות צד שלישי, מוצע להייב את הממונה על הנמלים לתת פרסום נאות לכוונתו למכור אניה לפי הוראות הסעיף האמור (סעיף 1).

מוצע לאפשר התקנת תקנות בדבר אגרות בעד שירותי ספנות הניתנים לכלי שיט על ידי הרשויות המוסמכות (כגון בדיקת כושר שיט ומתן תעודות שונות בקשר לבטיחות השיט).

הצורך בכך נובע מההפרדה בין הרשויות המפקחות על הספנות והרשויות המטפלות בניהול הנמלים בישראל לאחר קבלת חוק רשות הנמלים, תשכ"א-1961 (סעיף 2).

¹ חוקי אי"י, כרך ב', פרק ק"ד, עמ' 1146; ע"ר תש"ט, עמ' 50; ס"ח תשי"א, עמ' 34, עמ' 226; ס"ח תשי"ג, עמ' 130; ס"ח תשי"ך, עמ' 85; ס"ח 448, תשכ"ה, עמ' 92.

חוק איגודי ערים (תיקון), תשכ"ה-1965

1. בחלקת סעיף 15 לחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955: (להלן - החוק העיקרי), יבוא:

15. הצו המקיים יפרש -
- "דברים שיש לפרשם בצו המקיים
- (1) הרשויות המקומיות המתאגדות;
  - (2) תחום האיגוד;
  - (3) תפקידיו וסמכויותיו של האיגוד;
  - (4) מספר נציגיה של כל רשות מקומית במועצה;
  - (5) דרכי הרכבתה של המועצה, תקופת כהונתה ותקופת כהונתם של חבריה;
  - (6) תפקידיהם וסמכויותיהם של המועצה וחבריה ושל מוסדות האיגוד האחרים."

2. בסעיף 16 לחוק העיקרי -

- (1) פסקה (6) - בטלה;
  - (2) האמור בפסקאות (2) עד (5) יסומנו (3) עד (6);
  - (3) אחרי פסקה (1) יבוא:
- "(2) דרכי הקניית רכוש והטלת חובות לרגל הקמת האיגוד;"

3. אחרי סעיף 16 לחוק העיקרי יבוא:

- 16א. (א) שר הפנים רשאי, בצו, לתקן את הוראות הצו המקיים בכל ענין המפורט בסעיף 15, ובלבד שהסכימו לכך כל הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד; לא הסכימו כולן, לא יתוקן הצו המקיים אלא לאחר שהחליטה על כך הממשלה.
- (ב) שר הפנים רשאי, בהסכמת איגוד ערים, לתקן את הצו המקיים בכל ענין המפורט בסעיף 16; אולם אם התנגדו לתיקון יותר ממחצית הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד, לא יתוקן הצו אלא לאחר שהחליטה על כך הממשלה."

4. אחרי סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא:

- 17א. (א) שר הפנים רשאי, בצו, לפרק איגוד ערים אם החליטה על כך מועצת האיגוד או אם ועדת חקירה, שמינה שר הפנים בהתייעצות עם שר המשפטים, המליצה על הפירוק, לאחר שמצאה שאין האיגוד ממלא את תפקידיו כראוי.
- (ב) רוב חבריה של ועדת חקירה כאמור יהיו משאינם עובדי המדינה ולא יהיה בה חבר המועצה.

<p>17. בצו המפרק איגוד ערים רשאי שר הפנים לכלול הוראות בדבר הקניית רכוש האיגוד לרשויות מקומיות שבתחומו ובדבר תיאום חשבונות וחלוקת חובות וזכויות ביניהן, וכן שאר הוראות הנראות לו דרושות לביצוע הפירוק.</p>	<p>הוראות בקשר עם פירוק</p>
<p>17. שר הפנים רשאי לאצול מסמכיותו לפי הסעיפים 11 עד 13, פרט לסמכותו להתקין תקנות לפי סעיף 11 (ב)."</p>	<p>אצילת סמכויות</p>

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק המוצע בא לתקן כמה ליקויים שנתגלעו לאור הנסיון שנרכש בהפעלת החוק והקמתם של יותר מ-30 איגודי ערים.

סעיף 15 לחוק הקיים קובע לאמור:

<p>15. הצו המקים יפרש —</p> <p>(1) תחומו של האיגוד, תפקידיו וסמכויותיו ודרכי הקניית רכוש והטלת חובות בקשר להקמת האיגוד;</p> <p>(2) דרכי הרכבתה של המועצה, תקופת כהונתה, תקופת כהונתם של חבריה, תפקידיהם וסמכויותיהם של המועצה ושל חבריה וכן של מוסדות האיגוד האחרים במידה שיהיו.</p>	<p>"דברים שיש לפרשם בצו המקים</p>
--	-----------------------------------

סעיף 15 מונה, איפוא, את הדברים שיש חובה לפרסמם בצו המקים. אולם נתברר, שלא תמיד ניתן לקבוע מראש בשעת הקמת האיגוד את דרכי הקניית רכוש והטלת חובות שיהיו כרוכים בהקמתו. ולכן מוצע שענין זה יהיה בין הענינים שמותר לפרשם בצו המקים, והמנויים בסעיף 16 לחוק, אך אין חובה לעשות כן. לעומת זאת, אין הסעיף 15 מחייב לפרש את הרשויות המקומיות המתאגדות ואף לא את מספר נציגיה של כל רשות מקומית במועצה. מוצע להוסיף פרטים אלה בין הדברים שפרסומם חובה (סעיפים 1 ו-2).

התעוררו ספקות משפטיים ביחס לדרכים שבהן אפשר לתקן צו המקים איגוד ערים, ומוצע להסיר ספקות אלה. דברים הכלולים בצו מכוח סעיף 15 לחוק אפשר יהיה לתקנם רק אם הסכימו לתיקון כל הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד, ובהעדר הסכמה כללית — יהיה התיקון טעון החלטה של הממשלה. דברים הכלולים בצו לפי סעיף 16 לחוק, אפשר יהיה לתקנם אף בהעדר הסכמה כללית של הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד; התנגדו לתיקון יותר ממהצית מהרשויות המקומיות, יהא התיקון טעון החלטה של הממשלה (סעיף 3).

החוק הקיים אינו מפרש את התנאים לפירוק איגוד ערים. מוצע להסמיך את שר הפנים לפרק איגוד ערים אם החליטה על כך מועצת האיגוד או אם המליצה על כך ועדת חקירה לאחר שמצאה שאין האיגוד ממלא את תפקידיו כראוי. בצו פירוק יכול שר הפנים לקבוע הוראות שונות בדבר ביצוע הפירוק (סעיף 4).

הסעיפים 11 עד 13 לחוק העיקרי דגים בענינים הכספיים של איגוד ערים. לפי הוראות אלה תקציב של איגוד ערים, הטלת מכסות על הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד או קבלת הלוואות ע"י האיגוד טעונים אישורו של שר הפנים, כדי לייעל את הטיפול בענינים אלה מוצע להסמיך את שר הפנים לאצול מסמכיותו לענינים המנויים בסעיפים אלה, חוץ מן הסמכות להתקין תקנות לפי סעיף 11 (ב) לחוק בדבר המועד והצורה שבהם יערוך איגוד ערים בכל שנה הצעת תקציב (סעיף 4).

חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 2), תשכ"ה-1965

תיקון סעיף 12 1. האמור בסעיף 12 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963, יסומן "12 (א)" ואחריו יבוא:
"12 (ב) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, להגדיל בתקנות את שיעור פיצויי הפיטורים לעובד בשכר; תקנות כאמור יכול שיהיו כלליות או לפי ענפי עבודה."

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 12 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963, מעמיד את שיעור פיצויי הפיטורים המגיעים לעובד לפי החוק האמור על שכר חודש לכל שנת עבודה לעובד במשכורת (היינו עובד ששכרו משתלם על בסיס של חודש או תקופה ארוכה יותר), ושכר שבועיים לעובד בשכר (היינו, למעשה, עובד יומי).
ההבדל בין עובד חדשי לעובד יומי נובע מתנאי עבודה שהיו קיימים בעבר, ושאינ להם הצדקה ביחסי העבודה בהווה.
מוצע איפוא להעניק לשר העבודה את הסמכות להעלות בתקנות שיותקנו לאחר התייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, את שיעור הפיצויים המגיעים לעובד בשכר במגמה להשוותם למשתלמים לעובד במשכורת.

1 ס"ח תשכ"ג, עמ' 136; ס"ח תשכ"ד, עמ' 167.